

Theologiæ Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Intellectu & Scientia Dei, ejusque Objecto. Item de
voluntate & volitione Dei, ejusque Objecto

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. III. Præter voluntatem rectè admittitur in essentia divina appetitus
innatus tam ad propriam perfectionem absolutam, quàm ad se
communicandum ad extrà: in Patre quoque, & Filio, ad se ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73680](#)

ditione objecti, decretum sortitur varias designationis; nam eadem volitio per eamdem terminationem dicitur volitio futuri, praesentis, & præteriti; sicut scientia divina, sine mutatione terminationis ad extram, videt ab æterno, Petrum esse in hoc tempore, & non fuisse antea, & quod postea non erit. Sed numquid, præter hanc volitionem, datur in Deo quidam appetitus innatus? Respondeo, & Dico 3.

CONCLVSI O III.

Præter voluntatem rectè admittitur in essentia divina appetitus innatus, tam ad propriam perfectionem absolutam, quam ad se communicandum ad extram: in Patre quoque, & filio ad se communicandum ad intram.

Cum voluntas sit quidam appetitus elicitus, seu, ut Alii, elicitus, vendicans sibi actum à se distinctum, five ratione, five ex natura rei; ac præter appetitum elicitem, derivur in rerum natura quidam appetitus innatus, quem pondus naturæ vocant; quaritur, utrum hic in Deo locum habeat. Dicendum (inquit Smis. tr. 3. disp. 3. n. 3.) præter voluntatem, esse in Deo appetitum innatum, accipiendo innatum, pro eo, quod à natura inest. Probat: quia abstracta, & transcendentis ratio appetitus innati nullam involvit imperfectionem; sed perfectionem dicit puram atque sumptieiter: nam præcisè confitit in quadam determinatione naturali cuiusque rei ad suam propriam perfectionem: qua determinatio est per modum quietis in perfectione habita; per modum vero tendentiaz & prosecutionis respectu perfectionis, quam res non habet, habere tamen potest, ut optimè D. Thom. 1. p. q. 19. a. 1. in corp. Dicendum, in Deo voluntatem esse, sicut & in eo est intellectus: voluntas enim intelligentiam consequitur. Sicut enim res naturalis habet esse in actu per suam formam, ita intellectus est intelligentia actu per suam formam intelligibilem. Quilibet autem res ad suam formam naturalem hanc habet habitudinem, ut quando non habet ipsam, tendat in eam; & quando habet ipsam, quiescat in ea.

25. Unde (prosequitur Theod.) cum negari non possit, divinam naturam perfectissimè determinatam esse determinatione naturali ad suam perfectionem habitam; ad eoque in ea naturaliter quiescere; nec potest negari, quod in ipsa sit appetitus innatus; immo perfectissimus, seu perfectiori modo, quam in aliis substantiis, prout ipsius determinatio ad propriam perfectionem est necessaria seu naturalis per essentiam; aliarum vero ex eius doctrina suam confirmat sensitiam.

substantiarum determinatio ad propriam perfectionem, solum necessaria ac naturalis participationem. Hucusque Smisang, quem sequitur Felix sup. Diff. 3. n. 3. & in confirmationem addit: Appetitus innatus dicitur ex analogia & similitudine ad appetitum elicitem; sed in Deo respectu perfectionum essentialium datur appetitus elicitus, nempe actus amoris, quo fruatur seipso, & in se quietis; ergo idem de appetitu innato dicendum est. Ex quo colligo, in Deo non solum esse appetitum innatum ad suam attributam, sed etiam ad suam essentiam divinam; nam ad hoc non est necessaria distinctione formalis inter objectum, & appetitum; scilicet intellectio Dei est sui intellectio absque ulla distinctione formalis, aut propria reflexione. Ita Felix.

Proinde nullius pili est haec objectio: Appetitus debet esse ad aliquod realiter distinctum; ergo ne quidem ad perfectiones, seu attributa divina datur in Deo appetitus innatus. Probat Antecedens: quia appetitus est ad id, quod amiri potest. Respondeat Felix sup. oumer. 4. neg. Antecedens: nam, inquit, unumquodque appetit suum esse, & suam existentiam, quæ realiter non distinguitur à se in communione; & si aliquid appetit à se distinctum, est, quia appetit suum esse, quod ille distincto perficitur: & pater in appetitu elicito, quod indistinctum à se appetit. Quod amiri potest, solum appetitu desiderii appetitur; non vero appetitu complacentur. Sic ille. Porro in Deo appetitus complacentur, non desiderii. Sed enim, dicit aliquis: posito appetitu rationali in natura intelligentia, & appetitu animali in natura sentientia, intelligitur in tali natura sufficiens inclinatio in quocumque bonum talis naturæ; alioquin igitur in tali natura appetitum ponere, superfluum est. Respondeat Smisang sup. numer. 4. Quamvis appetitus rationalis vel animalis inclinetur naturali intelligentem, aut sentientem in quocumque bonum talis naturæ, non tamen quocumque modo; quia non illo, quem sibi vendicat talis natura in ratione entis & substantiae ut sic; sed illo solum, quem sibi vendicat in ratione entis, substantiaque intelligentis aut sentientis; & idem neutrino appetitum esse superfluum; sed debitum potius esse utrumque, secundum varios gradus Dei entis. Quod in simili de appetitu elicito declarari potest: nam licet appetitus rationalis in homine possit tendere in omne illud, in quod tendit appetitus sensitivus, non tamen superflius est sensitivus; quia tendit alio modo, & est debitus homini, quareminus substantia sensitiva seu animal est. Sic ille.

Objiciunt præterea Adversarii: Appetitus innatus non est sine principio activo, aut passivo, cum sit conatus in propriam perfectionem; sed Deus nullum principium acti-
vum, vel passivum habet respectu suarum per-
fectionum: ergo neque appetitum innatum,

Re-

Respondet Felix sup. neg. Majorem; nam forma naturalis habet appetitum ad informationem, & non est per modum principii activi, nec passivi: appetitus enim desiderii, quod est ad producendam, vel recipiendam formam non habitam, includit conatum; seu appetitus formæ habitæ per modum complacentie & consecutionis; nisi conatus accipiatur late modo pro inclinatione, quæ habetur sine principio activo. Unde sine tali principio activo non possumus concedere in essentia divina innatum appetitum desiderii respectu attributorum, quæ, quamvis sint simul cum essentiæ, in illo priori, in quo ab illa emanant, considerantur, ac si non essent; sicut possumus dicere, essentiæ creatarum appetere appetitu desiderii in prioritate naturæ suas proprias passiones, etiam si in tempore sint simul ita præfatus Auctor.

Ex iam dictis facile solvitur, quod Alii caufantur, scilicet: Appetitus innatus non est aliud, quam quædam capacitas ad consequendam propriam perfectionem: sic enim dicimus, grave naturali appetitu inclinari ad locum inferiorem, & materiam naturali appetitu inclinari ad formam; quia grave capax est praesentia in loco inferiori, & materia est capax formæ: Deus autem non habet capacitem ad consequendam suam perfectionem; sed est essentia ipsa sua perfectio infinita, nullæ carens perfectione simpliciter, nullam ulteriore admittens. Respondet Smiling sup. capacitate ad formam consequendam non esse de ratione appetitus naturalis, ut sic; sed esse imperfectionem quædam appetitus naturalis creati: quæquam neque hic solum inclinet ad formam habendam, sed etiam ad formam habitat; ut recte D. Thom. sup. quod manifestum argumentum est, capacitem formæ habendæ non esse de ratione appetitus naturalis secundum abstractam & transcendentem rationem. Sic ille.

Denique obiectitur: Si in Deo esset appetitus naturalis, non solum esset ad propriam perfectionem, sed etiam ad suam perfectionem alius communicandam: omnis enim causa capax appetitus naturalis illo appetitu inclinatur ad effectui communicandum: at Deus non potest naturali appetitu inclinari ad suam perfectionem alius communicandam; alia non libet, sed necessarij se communiqueret ad extram: non ergo est in Deo appetitus naturalis. Respondet Smiling sup. Deus naturali appetitu inclinari ad communicandam alius suam bonitatem & perfectionem, quatenus bonum, ac præcipue supremum bonum est sui diffusum (teste D. Dionys. de Divinis nominibus cap. 4.) quia sic supra dictum sit, appetitus innatum esse respectu propriæ perfectionis, id non obstat, quin sit ad communicationem illius perfectionis, quatenus illa communicatio in propriam perfectionem quodammodo redundat, tamquam extrinsecum quoddam

Tomus I.

bonum communicantis, quo pâcto creaturæ ad Dei gloriam & honorem, qui externum Dei bonum censetur, spectant. Hæc ille.

Ubi ut patet, docet Conclus. nostram; scilicet, in essentia divina esse appetitum innatum ad se communicandum ad extram. Ipsum sequitur Felix sup. num. 7. Et ad objectionem Recentiorum, quod talis appetitus oritur ex indigentia naturæ inclinantis ex se ad aliud; sed Deus nullâ creaturâ indigeret; nam etiam omnes implirent, eodem modo se haberet; ergo in Deo non est inclinatione ad creaturas. Ad hoc, inquam, argumentum Respondet, neg. Majorem: nam (inquit) sicut datur in Deo omnipotens respectu creaturarum, sine dependencia à creaturis; ita appetitus innatus sine exigentia creaturarum; nam sicut in naturalibus appetitus elicitus est cum dependencia ab objecto, & in Deo est appetitus elicitus creaturarum sine dependencia à creaturis; ita etiam appetitus innatus, sicut in naturalibus sit cum dependencia, non tamen in Deo. Sic ille. Urget aliquis: Si daretur talis appetitus in Deo, esset frustaneus; nam saxe non adimpletur. Rursus, ab æterno fuisset violentus, cum Deus creaturis se non communicaverit ab æterno, quod videtur inconveniens. Respondet idem Auctor: quod etiam appetitus elicitus Dei non semper impletur, ut tet de appetitu simplici, quo vult, quædam falso fieri. Nec fuit ab æterno violentus, quia, cum talis communicatio fiat per voluntatem, quando vult, communicatur; & si non communicatur, est, quia non vult, in quo nulla est violentia, & in quo sensu nullus appetitus est in Deo, qui non expletatur; nam omnis appetitus est juxta suæ voluntatis determinationem: quod declarari potest exemplo nostræ potentie loco-motivæ, quæ inclinatur naturaliter ad motum, & ad quietem juxta determinationem nostræ voluntatis: sic appetitus Dei juxta determinationem suæ voluntatis. Ita Felix.

Deus quippe est agens liberum, ut explicabitur Sect. 3. Sicut ergo agens creaturæ intellectuale, quamvis habeat inclinationem, non solum naturalem, sed etiam elicitam ad causandum effectum, liberè tamè illum producit; ita quoque Deus, tamèt si habeat appetitum, non tantum innatum, sed etiam elicitum ad causandum effectum ad extram, liberè tamè illum producit; & ita nulla fuit in Deo ab æterno violentia, estò nihil produixerit ad extram. Si inferas: Ergo in Deo est relatio transcendentalis ad creaturas; sed hoc est inconveniens; nam ab illis specificaretur, & de penderet: ergo non est in Deo talis appetitus. Respondet idem Auctor sup. num. 9. Aliqui concedunt in Deo talen respectum, nec jadicant inconveniens; quia solum extrinsecus specificatur à creaturis, & ab illis Deus non mutuat perfectionem, sed potius creaturæ à Deo. Sed non placent tales respectus; nam

A a

solum

30.

In Deo ab
æterno nulla
la fuit vio-
lentia.

In Deo
sit relatio
transcen-
dentalis ad
creaturas.

Aliquis
affirmat.

Felici non
plaet talis
relatio.

31.

Appetitus
innatus &
elicitus non
sunt duo
membra op-
posita, ex
Felice.

Instantia.

Solvitur.

Appetitus
elicitus po-
ret etiam
esse innat-
us.

32.
Aliainstan-
tia.

Diluitur ex
Felice.

In Deo est
appetitus
elicitus &
innatus re-

solum ponuntur in rebus dicentibus per se
& suapte natura ordinem ad aliud: Deus vero
absolutissimus est, & ab omni creato inde-
pendens. Ideo respondeo; quod propter no-
stram imperfectionem appetitum innatum
concepimus ut relativum, etiam si absolutus
sit: sicut omnipotentiam, etiam si absoluta
sit, ut relativam concepimus. Ita Francis.

Sed numquid bene lequitur: in Deo est ap-
petitus elicitus: ergo non est appetitus innatu-
sus? Videtur Aliquis, quod sic: quippe
isti appetitus sunt duo membra dividentia, ad
invicem se excludentia. Nihilominus negat
Felix Consequentiam; & ad probationem
dicunt: quod isti appetitus non sunt duo mem-
bra opposita: nam, ut Plures existimant, si
divisum sit analogum, non est necessarium,
quod ibi detur per rationes oppositas; sed
sufficit, ut membra dividentia habeant di-
versas rationes formales, quae taliter haberi
possunt, ut una sit transcendentalis, & ideo
includatur in altera; ut patet in relatione,
qua dividitur in transcendentalem, & pra-
dicamentalem. Sic ille sup. num. 8. Instat
aliquis: si appetitus innatus est transcen-
dens, ita ut reperiatur in elicto: ergo non
distinguntur; ergo in Deo solum erit appeti-
tus elicitus. Responde Felix ibid. neg.
Consequentiam; nam licet animal includar-
tur in homine, non ex eo delinit esse ani-
mal; solum infertur, appetitum elicitorum
esse etiam appetitum innatum; sicut ex in-
clusione animalis in homine infertur, ho-
minem esse etiam animal, quod in ipso in-
cluditur. Addo; quod appetitus innatus, qui
est in essentia divina, vel in attributis, non
est appetitus elicitus, & ita datur appeti-
tus innatus, ubi non est elicitus. Ita Fran-
ciscus.

Urges: Appetitus innatus creaturemarum se-
quitor cognitionem, saltem, quae est in au-
ctore naturae, quae cognitio si esset in ipsis
creaturebus, talis appetitus non esset innatus,
sed elicitor: ergo cum in Deo semper sit actu-
alis cognitio propriæ perfectionis, & eiususli-
bet alterius, consequenter appetitus ad il-
lam erit elicitor, & non innatus. Responde Felix
ibidem: concedendo, appetitus innatu-
m creaturemarum sequi cognitionem Autono-
miae naturae, quae cognovit terminum talis ap-
petitus, & ad illum appetitum ordinavit; sed
nego (inquit) ex eo, quod talis cognitio es-
set in creaturebus, quod destrueretur in illis appeti-
tus innatus; sed solum sequeretur, quod
in illis creaturebus respectu talis perfectionis, es-
set simul appetitus innatus, & elicitor, quod

in Deo invenitur; nam respectu propriæ per-
fectionis non solum habet appetitum innatu-
m, sed etiam elicitorum; cum eam cognos-
cat, & diligit. Sic ille. Cognoscet, inquam,
& diligit, ad eam communieandam ad extram.
Numquid etiam ad intra? Felix sup. num. 5. De-
ficit air: Datur appetitus innatus in Patre, &
Filio, ad communicandum se ad intra. Pro-
bat: Omnis potentia productiva naturaliter
inclinatur ad productionem sui termini, præ-
cipue ad æquationem, & exhaustientis omnem suam
fecunditatem; sed in Patre, & Filio est po-
tentia productiva respectu suorum termino-
rum, quibus exhaustur omnis eorum fecun-
ditas: ergo in illis est inclinatio & appeti-
tus naturalis seu innatus ad tales terminos, &
productiones. Hæc ille. Et sic pater ultima pars
nostræ Concluſ.

Cæterum, si à me queritur: utrum volun-
tas sit prædicatum essentiale Dei? Resolutio
nostra negativa sat patet ex dictis disprece-
dit. Sæc. 1. Concluſ. 2. tibi ostendimus, intelle-
ctum divinum, neque in actu primo, neque
in actu secundo esse rationem constitutivam
Dei: qua autem disparitas inter intellectum
& voluntatem? Appositè Athan. Dial. de D.
Trinit. Non est (inquit) idem voluntas, & in-
tentia. scilicet formaliter ex natura rei. Pro-
bat breviter ex Felice sup. diff. 5. num. 3.
quod oritur ex alio, non potest esse constitutivum illius,
à quo oritur; sed voluntum
oritur ab intellectivo: ergo voluntum non
potest constitutere illud, quod est intellectivum.
Et confirmatur: nam voluntas est po-
tentia Dei: sed omnis potentia presupponit
subjectum ejus jam constitutum; ergo volun-
tas non est principium constitutivum. Le-
gantur dicta loco citato. Probatur 2. Nam si
essentia divina constitueretur per voluntatem,
vel volitionem, sequeretur, Spiritum san-
ctorum esse Filium; nam ex vi sua processionis
communicaretur illi natura divina: ergo di-
cendum est, nec voluntatem, nec volitionem
esse constitutivum illius.

Nec bene dixeris: In nobis propter nostram
imperfectionem distinguitur substantia à po-
tentia operativa, & ab actu: ergo in Deo, qui
perfectissimus est, ista non sunt distinguendas
ergo sufficit, ut ipsa essentia divina sit proxima
& immediatum principium intellectus,
& voluntatis. Responde siquidem Felix
sup. num. 4. hoc argumento probari, non posse
esse in Deo distincta attributa. Deinde: cum
voluntas oriatur ex intellectivo, non potest
esse formaliter idem cum intellectivo; ergo
neque constitutivum illius. Hæc ille.

SECTIO